

RAPPORT

Nader Onderzoek Ecologie - Bransveen Fase II

in kader van de Wet natuurbescherming

Klant: Gemeente Hardenberg

Referentie: BG5050WATR1904261530

Status: 1.0/Finale versie

Datum: 14 mei 2019

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Chopinlaan 12
9722 KE GRONINGEN
Water
Trade register number: 56515154

+31 88 348 53 00 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Nader Onderzoek Ecologie - Bransveen Fase II

Ondertitel: in kader van de Wet natuurbescherming
Referentie: BG5050WATR1904261530
Status: 1.0/Finale versie
Datum: 14 mei 2019
Projectnaam: Bransveen
Projectnummer: BG5050
Auteur(s): Erik Rosendaal

Opgesteld door: Erik Rosendaal

Gecontroleerd door: Arne Kijk in de Vegte

Datum/Initialen: 9 mei 2019 AKIDV

Goedgekeurd door: Luitzen Jager

Datum/Initialen: 14 mei 2019 LJ

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The integrated QHSE management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 and OHSAS 18001:2007.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelstelling	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Ligging plangebied en beschrijving werkzaamheden	2
2.1	Ligging plangebied en studiegebied	2
2.2	Beschrijving werkzaamheden	2
3	Onderzoeksmethode	3
4	Resultaten en effectbeoordeling	4
4.1	Waarnemingen	4
4.2	Effectbeoordeling buizerd	5
5	Conclusie en aanbevelingen	6
6	Bronnen	7
	Bijlage 1. Juridisch kader - Wet natuurbescherming	8

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Hardenberg gaat op de locatie Bransveen, aan de zuidostrand van Dedemsvaart, een nieuwe woonwijk ontwikkelen. Fase 1 is inmiddels bouwrijp gemaakt en de infrastructuur is aangelegd. Daarnaast is reeds begonnen met de bouw van de woningen. Voor fase 2 moet een uitwerkingsplan worden opgesteld. Bij ruimtelijke ingrepen dient te worden onderzocht of er negatieve effecten kunnen optreden op beschermde flora en fauna. Daarom is door Royal HaskoningDHV een natuurtoets in kader van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) uitgevoerd (Royal HaskoningDHV, 24 april 2019). Op basis van deze natuurtoets kon de aanwezigheid van een jaarrond beschermd nest van de buizerd niet worden uitgesloten. Door de nieuwbouw binnen de verstoringsafstand van de buizerd (75 meter) is verlies van de functionaliteit van het nest niet uit te sluiten. In dat geval is er sprake van een overtreding van de Wnb. Een aanvullend onderzoek naar de buizerd moet uitwijzen of er daadwerkelijk jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn.

1.2 Doelstelling

De doelstelling van het aanvullende buizerdonderzoek is de aanwezigheid/afwezigheid aantonen van jaarrond beschermde nesten van de buizerd.

Op basis van het onderzoek wordt een advies gegeven voor eventuele mitigatie en vervolgstappen in relatie tot de Wnb.

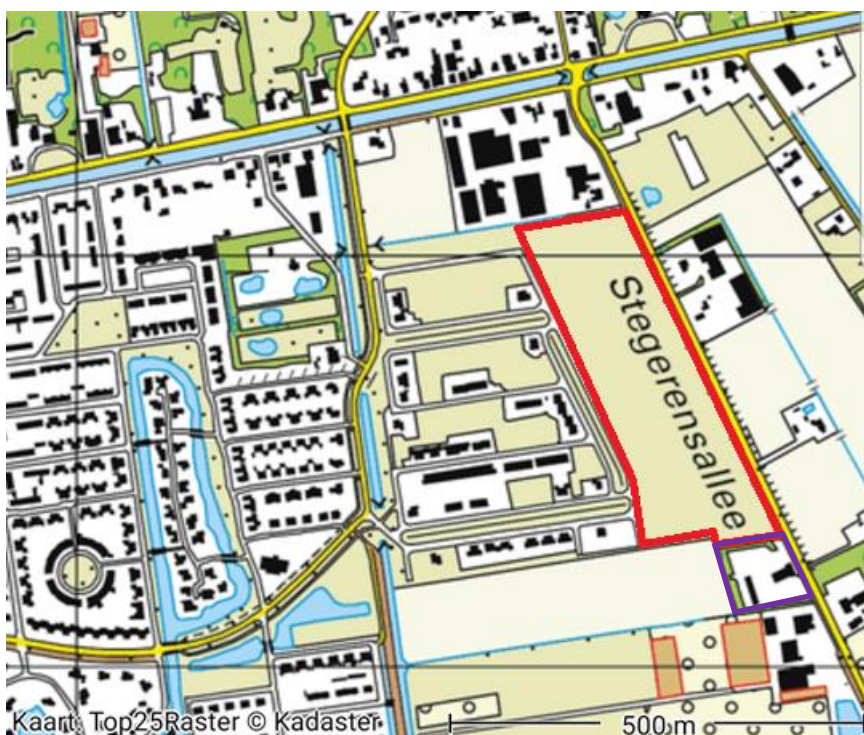
1.3 Leeswijzer

De ligging met de kenmerken van het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden worden beschreven in hoofdstuk 2. De methode van het buizerdonderzoek wordt beschreven in hoofdstuk 3. De resultaten van de veldbezoeken en de effectbeoordeling worden beschreven in hoofdstuk 4 en in hoofdstuk 5 worden de conclusies en aanbevelingen besproken. Voor een uitgebreide uitleg over de Wnb wordt verwezen naar bijlage 1.

2 Ligging plangebied en beschrijving werkzaamheden

2.1 Ligging plangebied en studiegebied

Het plangebied is gelegen in de gemeente Hardenberg aan de zuidostrand van Dedemsvaart, zie Figuur 2-1. Het plangebied bestaat grotendeels uit akkerland waar aardappels op zijn verbouwd. Aan de oostzijde van het plangebied loopt de weg Stegerensallee en aan de westzijde grenst het plangebied aan de nieuwbouw Bransveen - Fase 1. Ten noorden van het plangebied ligt een bedrijventerrein en een woning. Ten zuiden grenst het plangebied aan een erf met een houtwal. In deze houtwal is mogelijk een nest aanwezig van buizerd.

Figuur 2-1: Plangebied nieuwbouw Bransveen - Fase 2 in rood en onderzoeksgebied in paars weergegeven, Bron: Kadaster.

2.2 Beschrijving werkzaamheden

De gemeente Hardenberg wil een uitwerkingsplan opstellen voor de realisatie van circa 90-100 woningen. Naast de woningen worden ook toegangswegen (met verlichting) aangelegd. De bestaande boomsingels blijven behouden. Er worden ook geen sloten gedempt. Ten behoeve van de werkzaamheden wordt groot materieel ingezet zoals rupskranen, dumpers en tractoren. Vooralsnog is onbekend wanneer de bouw van de woningen gaat starten.

3 Onderzoeksmethode

Het onderzoek naar de aanwezigheid van buizerdnesten is uitgevoerd conform het Kennisdocument Buizerd die opgesteld is door BIJ12 (BIJ12, 2017). Het onderzoek is uitgevoerd door een ecologisch deskundige in dienst bij Royal HaskoningDHV met aantoonbare ervaring op het gebied van het inventariseren van buizerds. Voor het aantonen van de aan- of afwezigheid van een buizerdnest zijn vier gerichte veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken vonden overdag plaats in de periode maart tot en met half mei met een tussenperiode van minimaal 10 dagen, zie Tabel 3-1. Hierbij is gelet op territorium- en nestindicerend gedrag:

- baltsende paren op liefst zonnige en winderige dagen in februari-maart; paren hangen boven nestplaats (let op grootteverschil);
- copulatie (dagelijks vanaf half februari tot start eileg); vrouwtje op of bij nest, met opgezette veren roepend (maar niet bekende miauwende roep), mannetje landt (soms van hoog) op haar rug. Paring gaat gepaard met veel vleugelwapperen;
- hongerroep van vrouwtje; klagerig bedelgeluid, waarop mannetje geacht wordt te reageren met voedselaanvoer; doorgaans vanaf het nest, frequentie varieert vaak (voedselarme jaren) tot zelden (voedselrijke jaren);
- territoriumconflicten, vooral februari-half april; goed bruikbaar zijn het verdringen van andere buizerds lager dan 50 m; waarnemingen van hoge conflicten niet goed bruikbaar: hoog in de lucht kunnen meerdere paren bijeenkomen en kunnen duikvluchten gericht zijn op indringer maar ook op eigen vrouwtje;
- dreigvlucht met vertraagde, krachtige vleugelslag;
- prooiaanvoer; tijdens eileg, bebroeding en kleine jongenfase wordt vrouwtje gevoed door mannetje; ze wacht in de buurt van het nest (bron: www.sovon.nl):

Tabel 3-1: Data en tijdstip van de uitgevoerde onderzoeksronden naar jaarrond beschermde nesten van de buizerd.

Datum	Tijd	Weersomstandigheden
21 maart 2019	10:00 - 12:00 uur	10 °C, half bewolkt met windkracht 3-4
9 april 2019	10:00 - 12:00 uur	11 °C, wisselend bewolkt met windkracht 4
26 april 2019	09:30 - 11:30 uur	12 °C, bewolkt met windkracht 2
8 mei 2019	09:30 - 11:30 uur	10 °C, half bewolkt met windkracht 3

4 Resultaten en effectbeoordeling

4.1 Waarnemingen

Veldbezoek 21 maart 2019

Tijdens het eerste veldbezoek vloog uit de houtwal ten zuiden van het plangebied een buizerd. Deze buizerd gebruikte de houtwal vermoedelijk als uitkijkpunt over de akker. In deze houtwal werden tevens twee nesten vastgesteld. Deze nesten zijn vermoedelijk van zwarte kraaien, maar kunnen ook door de buizerd worden gebruikt, zie Figuur 4-1 (Nesten 1 en 2). Daarnaast werden wat losse takken waargenomen in een boom. De RD-coördinaten van de nesten zijn weergegeven in Tabel 4-1.

Veldbezoek 9 april 2019

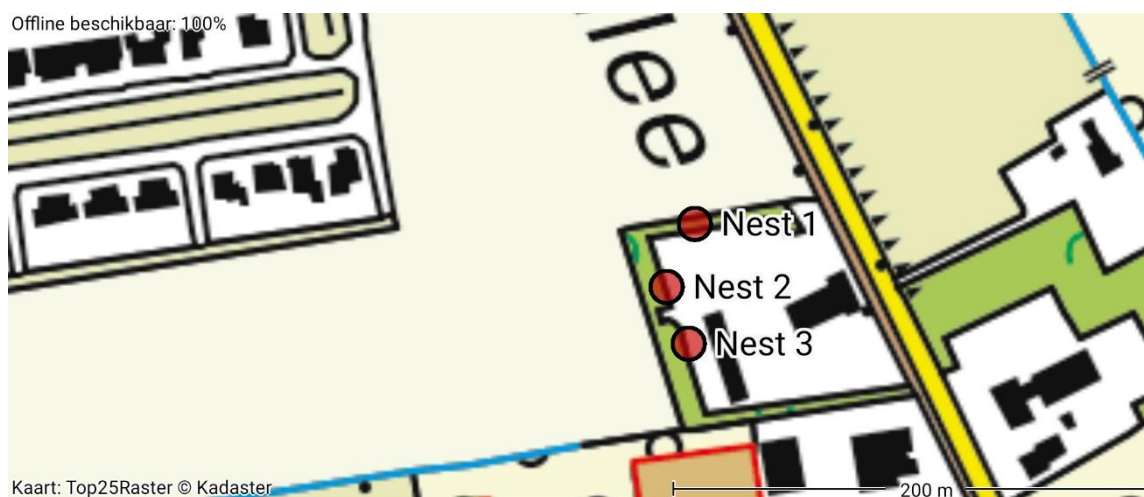
Bij het tweede veldbezoek zijn geen buizerds waargenomen. Er is dus geen territorium- en nestindicerend gedrag vastgesteld. De eerder waargenomen losse takken waren verder uitgebouwd tot een nieuw nest, zie Figuur 4-1 Nest 3. Ook werd een broedende houtduif vastgesteld in een boom met klimop ten oosten van Nest 1. Aan de overige nesten was niet verder gebouwd. De RD-coördinaten van de nesten zijn weergegeven in Tabel 4-1.

Veldbezoek 26 april 2019

Tijdens het derde veldbezoek zijn geen buizerds waargenomen. Er is dus geen territorium- en nestindicerend gedrag vastgesteld van buizerds. Op nest 3 was een broedende zwarte kraai aanwezig. Aan de overige nesten was niet verder gebouwd.

Veldbezoek 8 mei 2019

Bij het derde veldbezoek was al vastgesteld dat nest 3 in gebruik was door een zwarte kraai. Bij het vierde veldbezoek waren de overige nesten niet verder uitgebouwd. Er zijn geen buizerds waargenomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 4-1: Nesten in de houtwal grenzend aan het zuidelijke deel van het plangebied. Bron: Kadaster.

Tabel 4-1: RD-coördinaten aangetroffen nesten.

RD-Coördinaten	x	y
Nest 1 (niet in gebruik)	228806	512645
Nest 2 (vervallen)	228794	512620
Nest 3 (zwarte kraai)	228803	512598

4.2 Effectbeoordeling buizerd

Tijdens het nader onderzoek is geen territorium- en nestindicerend gedrag van de buizerd waargenomen. Er is dus geen territorium van de buizerd aanwezig binnen de verstoringsafstand van het voorgenomen project. Overtreding van een verbodsbepaling uit de Wnb is uitgesloten ten aanzien van de buizerd.

5 Conclusie en aanbevelingen

Tijdens het nader onderzoek is geen territorium- en nestindicerend gedrag van de buizerd waargenomen. Er is dus geen territorium van de buizerd aanwezig binnen de verstoringafstand van het voorgenomen project. Overtreding van een verbodsbepaling uit de Wnb ten aanzien van de buizerd is uitgesloten.

Het aanvragen van een Wnb ontheffing voor het voorgenomen project is niet nodig.

6 Bronnen

Literatuur

BIJ12. Kennisdocument Buizerd Buteo buteo Versie 1.0, juli 2017

Royal HaskoningDHV. 2019. Natuurtoets uitwerkingsplan Bransveen - Fase 2. 24 april 2019

Websites

<https://www.sovon.nl/nl/soort/2870>; Geraadpleegd op 26 april 2019

Bijlage 1. Juridisch kader - Wet natuurbescherming

A1.1 Inleiding Wet natuurbescherming

De Wnb is op 1 januari 2017 in werking getreden en vervangt sindsdien de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet, en de Boswet. De wet bevat regels voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten en de belangrijkste natuurgebieden in Nederland. Daarnaast bevat de wet onder meer bepalingen over de jacht en over houtopstanden.

Naast de bescherming van natuur en biodiversiteit voorziet de Wnb in de decentralisatie van taken en bevoegdheden en de vereenvoudiging van regelgeving. De Europese regelgeving, met name de Vogel- en habitatrichtlijn, vormt het kader en het uitgangspunt van deze wet. Het instrumentarium van de Wnb sluit aan op het huidige omgevingsrecht en de toekomstige Omgevingswet. De uitwerking van de wet is vastgelegd in de regeling en het besluit natuurbescherming¹.

A1.2 Natura 2000

Natuurwaarden zijn op verschillende manieren beschermd, via het wettelijk spoor en via de ruimtelijke ordening. Internationale richtlijnen, zoals de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn, hebben een vertaling gekregen naar Nederlandse wetten. Sinds 1-1-2017 vormt de Wnb het wettelijk kader voor bescherming van zowel natuurgebieden (Natura 2000) als soorten en houtopstanden.

De Wnb beschrijft in hoofdstuk 2 de juridische basis voor de aanwijzing van Natura 2000-gebieden en stelt de kaders voor de beoordeling van activiteiten die (mogelijk) negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van deze Natura 2000-gebieden. Op grond van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn moeten Natura 2000-gebieden² aangewezen worden om habitats en soorten van Europees belang te beschermen. De provincie heeft de vrijheid om gebieden buiten de EHS/het NNN aan te wijzen als bijzondere provinciale natuurgebieden. Hiervoor gelden vooralsnog niet de verbodsbepalingen uit de wet maar zal de provincie zelf kaders moeten stellen in beleidsregels of verordening.

De beoordeling van plannen, projecten en andere handelingen is geregeld onder Wnb art. 2.7

Artikel 2.7

1. Een bestuursorgaan stelt een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, uitsluitend vast indien is voldaan aan artikel 2.8, met uitzondering van het negende lid.
2. Het is verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

Dit betekent dat er een passende beoordeling opgesteld dient te worden en dat het bestuursorgaan de vergunning alleen af mag geven als de zekerheid is verkregen dat de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000 gebied niet aangetast worden. Mochten er significante gevolgen zijn dan dient een ADC

¹ <http://wetten.overheid.nl/BWBR0038662/2017-01-01>

² Per 1-1-2017 is de status 'Beschermd natuurmonument' vervallen. Deze gebieden vallen nu onder de ruimtelijke bescherming van Natuurnetwerk Nederland

(alternatieve oplossingen, dwingende redenen van groot openbaar belang en compensatie) toetsing doorlopen te worden en kan vergunning alleen verleend worden als aan alle voorwaarden wordt voldaan (geen alternatieve oplossingen, dwingende reden van groot openbaar belang en compensatie). De voorwaarden staan vermeld in art 2.8 van de wet.

Conform de EU-richtlijn kan gewerkt worden met een Voortoets in de oriëntatiefase. Een Voortoets kan drie mogelijke uitkomsten hebben:

- Er is zeker geen negatief effect. Er is geen vergunning op grond van de Wnb nodig.
- Negatieve effecten kunnen niet worden uitgesloten, maar deze zijn zeker niet significant. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is, maar wel meetbaar en merkbaar, dient daarvoor mogelijk een zogenoemde Verslechterings- en Verstoringstoets uitgevoerd te worden, aanvullend op de Voortoets.
- Significant negatieve effecten kunnen niet worden uitgesloten. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat, is een Passende beoordeling vereist, aanvullend op de Voortoets.

Ook ontwikkelingen buiten Natura 2000-gebieden kunnen onder deze wet vergunningsplichtig zijn; de wet kent namelijk de zogenoemde externe werking. Hierdoor moet ook worden bekeken of ontwikkelingen buiten een Natura 2000-gebied negatieve effecten kunnen hebben op de daarbinnen vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen. De Wnb kent voor wat betreft externe werking géén grenzen en schrijft voor dat alle gebieden die mogelijk beïnvloed worden door een activiteit in de toetsing moeten worden meegenomen.

Aanwijzingsbesluiten en de Natura 2000-beheerplannen vormen naast de wet het toetsingskader bij de vergunningverlening.

A1.2.1 Programma aanpak stikstof (PAS)

Per 1 juli 2015 is de Nbwet 1998 aangepast waarbij de Programma aanpak stikstof (hierna: PAS) in werking is getreden. De PAS is per 1 januari 2017 in de Wnb opgenomen. De PAS heeft onder andere als doel de vergunningverlening voor initiatieven die stikstofdepositie veroorzaken vlot te trekken.

In de PAS zijn 117 Natura 2000-gebieden opgenomen waarvan de habitattypen en/of leefgebieden van soorten stikstofgevoelig zijn. In de overige Natura 2000-gebieden is op dit moment geen sprake van een stikstofprobleem.

Per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied is een herstelstrategie en passende beoordeling opgesteld waarmee onderbouwd is in hoeverre ontwikkelruimte voor stikstof beschikbaar is. De ontwikkelruimte is verdeeld over vier componenten:

- a) Autonome groei: stikstofruimte verbonden aan algemene autonome ontwikkeling voor wonen en verkeer (zonder vergunning);
- b) Stikstofruimte voor prioritaire projecten van nationaal belang: voorbeelden zijn MIRT projecten waaronder PHS Alkmaar-Amsterdam, defensie, luchthavenbesluiten et cetera. De grenswaarde is 1,00 mol N/ha/j³. (onder de grenswaarde volstaat melding; boven de grenswaarde vergunningplicht).
- c) Stikstofruimte voor projecten onder de grenswaarde⁴ waarvoor een melding volstaat:
 - grenswaarde 1,00 mol N/ha/j;

³ Zie Besluit grenswaarden programmatische aanpak stikstof artikel 2 lid 3 en de daarin opgenomen verwijzing naar artikel 19kn Nbw 1998.

⁴ Zie Besluit grenswaarden programmatische aanpak stikstof artikel 2 lid 3 en de daarin opgenomen verwijzing naar artikel 19kn Nbw 1998.

- bij benutting van 95% wordt grenswaarde van 1,00 mol N/ha/j verlaagd⁵ naar 0,05 mol N/ha/j en is hetgeen onder d) van toepassing;
 - bij een bijdrage onder de 0,05 mol N/ha/j is geen melding nodig;
- d) Vrije ontwikkelruimte voor projecten > 1 mol N/ha/j (vergunningplicht); hiervoor is de ruimte beperkt, de verdeling van de ruimte is afhankelijk van provinciale regels maar in principe geldt: wie het eerst komt wie het eerst maalt.

De PAS geldt voor een periode van 6 jaar (2015-2021). Hierbij wordt de beschikbare depositieruimte doorgaans in twee tijdvakken van elk 3 jaar uitgegeven. De provincie en het ministerie van LNV hebben als bevoegd gezag de mogelijkheid om de verdeling over de 6 jaren anders in te vullen.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft prejudiciële vragen gesteld aan het Europese Hof van Justitie of het PAS in overeenstemming is met artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Op 7 november 2018 heeft het Europese Hof uitspraak gedaan. De verwachting is dat eind maart 2019 de Afdeling uitspraak gaat doen in de zaken die ten grondslag liggen aan de prejudiciële vragen. In afwachting van het definitieve oordeel van de Raad van State blijven de PAS-partners terughoudend met het uitgeven van ontwikkelingsruimte. Daarom wordt het tweede deel van de ontwikkelingsruimte (40%) vooralsnog niet beschikbaar gesteld. Dat betekent dat voorlopig alleen in die gebieden waar nog een deel van de reeds beschikbaar gestelde 60% vrije ontwikkelingsruimte over is, vergunningen kunnen worden verleend.

A1.3 Beschermde soorten (Wnb H3)

De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming nodig hebben. Het gaat om de volgende beschermingsregimes (verwezen wordt naar de paragrafen van de wet):

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1)
Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoelt in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2)

⁵ De verlaging geldt alleen voor projecten binnen dit segment en niet voor prioritaire projecten.

Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.

- Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3).
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wnb. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

A1.3.1 Verbodsbepalingen

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. De verbodsbepalingen in de paragrafen 3.1 en 3.2 (van de wet) zijn een-op-een overgenomen uit de genoemde richtlijnen (zie tabel 2-1) en verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 3.3 zien toe op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen.

Tabel 6-1: Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2	Beschermingsregime andere soorten § 3.3
Art. 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art. 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art. 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art. 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art. 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art. 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Bij de toetsing aan het soortbeschermingsdeel van de Wnb wordt bepaald of er beschermde dier- en plantensoorten kunnen voorkomen in het plangebied en of de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt als gevolg van het project, waardoor de gunstige staat van instandhouding in gevaar komt.

A1.3.2 Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

In beginsel moet met mitigerende maatregelen ervoor worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt aangetast. Lukt dat niet en worden dus verbodsbepalingen overtreden, dan is een

ontheffing nodig. Het beschermingsregime van de soort bepaalt de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing.

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.11 van de Wnb bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of dwingende reden van groot openbaar belang). Onder de Wnb geldt voor deze soorten een ontheffingsplicht, behalve als het bevoegd gezag door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit⁶.

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht vaststellen middels een verordening. In specifieke gevallen geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht als ruimtelijke ontwikkelingen uitgevoerd worden volgens een goedgekeurde gedragscode.

De provincies zijn het bevoegd gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wnb. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het rijk in de vorm van de minister van LNV bevoegd gezag⁷. Het bevoegd gezag voor dit project is de provincie Overijssel.

A1.3.3 Mitigerende maatregelen

Indien door mitigerende (verzachtende) maatregelen de negatieve effecten volledig kunnen worden opgeheven, waardoor overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Het gaat erom dat de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de aanwezige beschermde soort wordt behouden. De mitigerende maatregelen moeten als randvoorwaarde meegegeven worden aan de aannemer. Indien dit niet wenselijk of mogelijk is moet voor het overtreden van de verbodsbepalingen een ontheffing worden aangevraagd

A1.3.4 Zorgplicht soortenbescherming

Voor alle planten en dieren (dus ook voor soorten, die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb art. 1.11. Deze plicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk dienen te worden voorkomen en dat bij de inrichting aandacht moet worden besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

⁶ Met uitzondering van een aantal in art 1.3 van de Wnb genoemde projecten (van nationaal belang)

⁷ *Besluit Wnb 11 oktober 2016*

Opzettelijkheid

In de Wnb is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: "Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant".

Wezenlijke invloed

Met de term 'wezenlijke invloed' wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of er sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Op welk van deze niveaus de effecten op een soort moeten worden onderzocht, hangt af van de soort (zie voorbeelden). Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zélf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de soort. In alle gevallen geldt proportionaliteit. Effecten op een zeer zeldzame soort zullen op een lager niveau moeten worden gezien dan een zeer algemene soort. Bij soorten die zich niet over grote afstanden kunnen verplaatsen, zoals amfibieën, reptielen, planten en veel soorten insecten, is eerder sprake van een wezenlijk negatieve invloed dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is. Van tijdelijke effecten kan een populatie van een soort zich over het algemeen gemakkelijker herstellen dan wanneer het om een aanhoudend negatief effect gaat.

Werkwijze bij ruimtelijke ingrepen

Bij ruimtelijke ingrepen dient beoordeeld te worden welke negatieve gevolgen de ingrepen zullen hebben voor de eventueel aanwezig beschermde inheemse soorten. Hierbij is het van belang dat de volgende aspecten duidelijk worden:

- welke beschermde dier- en plantensoorten komen in en rondom het gebied voor?
- leidt het realiseren van de plannen of de uitvoering van de geplande werkzaamheden tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Wnb betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- kunnen de plannen of de voorgenomen werkzaamheden zodanig aangepast worden dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden?
- is om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten ontheffing (ex. art. 3.3, 3.8 of 3.11 van de Wnb) van de verbodsbepalingen van de Wnb vereist?

A1.4 Natuurnetwerk Nederland

De provincie Overijssel zorgt binnen haar gebied voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk en vormt daarmee onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De provincie heeft daartoe gebieden aangewezen die tot dit netwerk behoren. Tevens wijst de provincie aan deze gebieden natuurdoelen met specifieke wezenlijke kenmerken en waarden toe.

Gedeputeerde staten kunnen daarnaast gebieden gelegen buiten het NNN aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als "bijzondere provinciale natuurgebieden" en "bijzondere provinciale landschappen". In geval van directe negatieve effecten op de aangewezen wezenlijke kenmerken en waarden van gebieden die onder het NNN vallen, geldt een compensatieplicht.